

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ

Ἐν ὁδῷ Φλέσσα, ἀριθ. 55

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΡΩΤΕΑ 12 ΜΗΝΩΝ

Ἀπο τῆς 1 Ἰανουαρίου ἕως 1 Ἰουλίου
Ἑξαμηνίου δρ. 6. — Ἑξαμηνίου φρ. χρ. 8.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ

ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Ἑλληνικός λαός καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐπιστολαὶ ἱερῶν.
B'. — Ἱερωνύμου Οἰκονόμου. Περὶ γάμου χριστιανικοῦ καὶ εὐα-
γγεῖο. — Ἐντυπώσεις ταξιδίου ἐκ τῶν Ἀγίων Τόπων, ὑπὸ Γ. Δ.
Ματθοπούλου. — Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια, ὑπὸ Τιμοθέου Ἀναστασίου.
— Ἐρ' μεγάλων τοῦ Χριστιανοῦ, ὑπὸ Πιλοκάρπου Γ. Σουλιῶτος.
— Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον τῆς 27 Ἰουνίου καὶ 4 Ἰουλίου. —
Οἱ διδάσκοντες εἰς τὰς λαϊκὰς σχολὰς τῆς Ἀναπλάσεως.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΙΑΤΡΟΥ

Ε'

Φίλε κ. Γαλανέ.

Συμφωνοῦμεν ὅσα εἰς τὰς προηγουμένας ἐπιστολάς μου
ἐξεθέσα, ὅχι ἀτόπως νομίζω καὶ ἀναποδείκτως, ἀντὶ νὰ σκε-
πτώμεθα ἔργον μωρὸν καὶ ἀνόσιον, πῶς νὰ περιορίσωμεν
τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγκην εἰς ἐλάχιστους, ἀμείλομεν νὰ
ζητήσωμεν πῶς νὰ ἐπικτείνωμεν εἰς ὅλους, εἰ δυνατόν, αὐ-
τὴν. Εἰς λόγος ἐπὶ πλέον, καὶ ὁ σπουδαιότερος, ἂν θέλετε,
διὰ τὸν ὅποιον συμμερίζομαι τὴν ἰδίαν ὅτι ἡ δημοτικὴ ἐκ-
παίδευσις πρέπει νὰ εἴη ὑποχρεωτικὴ.

Ὅσον ἀφορᾷ τοῖς κινδύνους τοὺς ἀπορρέοντες ἐκ τῆς πα-
ραρρηνείας τῶν Γραφῶν, εἶπον ἤδη ὅτι οἱ κίνδυνοι αὗτοι δὲν
ἀποτελοῦσι δικαιολογίαν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν μὴ θεολόγων
ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν.

Ἦδη ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν ἀποστόλων ἔγραφεν ὁ Πέτρος
ὅτι οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλύνουσι συνιστά τινὰ
χωρὶς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γρα-
φὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπόλειαν (Πέτρος B'. Κεφ. Γ'
18). Ἐν ταῦτοις ὁ Πέτρος δὲν συνεβούλευσε ν' ἀποφεύγω-
σιν οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύ-
λου καὶ τῶν λοιπῶν Γραφῶν, μάλιστα καὶ οὗτοι ἀπέλα-
σθῶσιν.

Ἐν τῇ ἀναγνώσει καὶ τῇ μελέτῃ τῶν Γραφῶν ἐξεργάστη-

σαν εἰς παρερμηνείας τόσοι αἰρετικοί, εἴτινες ἐστράψαν χιλιάδας
καὶ μυριάδας ὀπίσω τῶν καὶ συνέσεισαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ
συνετάρξαν τὸ Κρότος. Καὶ ὅμως ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐθεώρησεν
ὅτι ἐπιβάλλετο ἐκ τούτου νὰ περιορισθῇ ἡ ἀνάγνωσις τῆς Γρα-
φῆς εἰς τοὺς εἰδικοὺς, εἰ δὲ ἱλατέρως τῆς Ἐκκλησίας, πολε-
μοῦντες μετὰ ζωηρότητος τὰς πλάνης τῶν αἰρετικῶν, δὲν ἐ-
παυσεν συγχρόνως μὲ πολλὴν θερμότητα καὶ περὶ ἀκρίβειαν καὶ
ἐπιταγὴν νὰ συνιστῶσι καὶ ἀπαιτῶσι τὸ νὰ ἔχη πᾶς Χριστια-
νὸς τὰς Γραφὰς εἰς τὸν οἶκόν του καὶ νὰ πρόσκειται εἰς τὴν
ἀνάγνωσιν αὐτῶν, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὰς ἐννοῇ σαφῶς καὶ καθ'
ὀλοκληρίαν.

Ταῦτα καὶ μόνον δὲν ἤρκουν, κ. Γαλανέ, νὰ φημιώσωσι
τοὺς ἀντικειροφρονούντας, ἔστω καὶ ἂν εἶχον στόματα ἀπύ-
λωτα καὶ ἦσαν ὑπερλίτεροι κερώνης;

Καὶ ὅμως ἂς φανώμεν ἐπιεικέστεροι καὶ ἂς προβῶμεν εἰς
παραχωρήσεις πρὸς αὐτοὺς. Παριδέχεται ὅτι ὑπάρχει κίν-
δυνός τις περὶ τὴν ὀρθὴν κατανόησιν τῶν Γραφῶν, κατὰ τοῦ
ὁποῖου φρόνιμον εἶνε καὶ ἐδελφικὸν τὰ κατάλληλα νὰ λά-
βωμεν μέτρα.

Ἀλλὰ ποῖα;

Νὰ κλείσωμεν τὰς Γραφὰς;

Αὐτὸ πλέον εἶνε ἐκτός πάσης συζητήσεως. Ἀντὶμετῶς ὅμως
νὰ καταργηθῶμεν εἰς ἄλλας ἀσφαλείας.

Καὶ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη πρῶτον νὰ ὀρίσωμεν εἰς τί συνί-
σταται ὁ κίνδυνος.

Ὁ κίνδυνος ὁ ἐκ τῶν Γραφῶν, κεῖται εἰς τὴν παρερμη-
νεῖαν χωρίων, τὰ ὅποια σχετίζονται πρὸς τὸ δόγμα τῆς θρη-
σκείας μας περὶ Θεοῦ, περὶ Χριστοῦ, περὶ χάριτος καὶ σωτη-
ρίας, ὡς καὶ εἰς τὴν παρερμηνείαν λέξεων καὶ φράσεων, αἱ
ὅποια εἰς τὴν γραφικὴν γλῶσσαν ἔχουσιν ἰδιαιτέραν σημα-
σίαν. Εἶνε λοιπὸν μέγα τι καὶ δύσκολον νὰ ἀποσοβῇ, ὁ κίν-
δυνος αὗτος;

Ἐν τυπογραφικῶν φύλλων τὸ πολὺ ἱκανὸν εἶναι νὰ ἐξηγηθῇ
κερλατωδῶς τὸ φαινόμενόν τῆς Ἐκκλησίας μας περὶ τοῦ χρι-
στιανικοῦ δόγματος καὶ νὰ μὴθῃ, ὁ ἀναγνώστης τὴν γραφικὴν
σημασίαν λέξεων τινῶν καὶ φράσεων. Ἡ ἰσχυρὰ λοιπὸν βύνηδος
ἂς φρονίσῃ νὰ τεθῇ τοιοῦτος ὁδηγὸς καὶ τοιούτη ἀσφάλεια εἰς

τῆς χειρὸς τοῦ Θελοῦντος· νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν, ὥστε νὰ μὴ γίνῃται ἀλλοῦσιον ὄμμα ἀκαθάρτου, καὶ ἦσαν εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ, τότε ἂν βου-
λῆται εἰσελθεῖν εἰς τὰ Γραφικὰ νερά· τίποτε δὲν ἔστι πάθη· μόνον ὅτι καμὴ λουτρὸν δροσισμοῦ καὶ υγείας καὶ ζωῆς τῆς ψυχῆς.

Ἄλλ' ἡ ἐνδεχομένη παρερμηνεία τῶσιον ἄλλων χωρίων·
Εἰς ἐπομένους ἐπιστολὰς θὰ ἐλθωμεν καὶ εἰς αὐτὸ εἰδικῶς, καὶ ἂν μὲν συγχωρήσουσιν οἱ εἰδικοί. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶρα ἐν δυσκολοῦσι ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν των.

Οἱ διόφοροι ἐρμηνευταὶ μὴ εἶνε σύμφωνοι εἰς τὴν σημασίαν ὧν τῶν γραφικῶν χωρίων· Αὐτοὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διαφωνοῦν εἰς μερικά. Ἀλλὰ βλέπει τοῦτο; Ὅχι. Ἀρκεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ δόγματος. Εἰς ὅλα τὰ ἄλλα φθάνει νὰ βεβαιώσῃ νήμην ὠφέλιμον καὶ ἐποικοδομητικὴν. Καὶ τότε, εἴτε εὐτὺς ἐξηγήσῃ τὸ χωρίον τῆς Γραφῆς εἴτε ἄλλως, ὁ ἡθικός σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἐκπληροῦται καὶ ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς Χριστὸς ἀπέθανεν, ἐξυπηρετεῖται.

Τίχα οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων ἐνόουν ὅλοι κατὰ παρόμοιον τρόπον ὅλα τὰ μέρη τῆς Γραφῆς; ὅχι. Ὅλοι ὅμως ὠφελοῦντο ἐξ αὐτῆς, διότι νοήματα ἐλάμβανον εὐσεβεῖας καὶ ζωῆς, καὶ τοῦτο ἔρχει νὰ κάμῃ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ τοὺς παρακινεῖν μὲ τὸςιν ζῆσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς.

Ἄλλ' εἶνε καὶ χωρία, τὰ ὅποια δὲν ἔννοηθον διόλου. Ἀπαντῶ.

Καὶ διὰ τοῦτο καὶ δι' ἄλλα πολλὰ εἶνε ὠφέλιμον νὰ δευθῶν εἰς τὸν λαὸν βουθήματα κατὰλληλα, διὰ τὰ ὅποια εἰς τὰς ἐπομένας ἐπιστολὰς θὰ ἀσχοληθῶμεν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦδε ἀντρωπῶ καὶ ἐγὼ· οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ μὴ τὰ ἐνόουν ὅλα; Ὁ Χρυσόστομος μάλιστα προῦποθέτει ὅτι δὲν ἐννοεῖ τις διόλου πολλά, καὶ ἐν τούτοις συμβουλεύει τὴν ἀνάγνωσιν· ὅτι τότε ἐθεωρεῖτο ὠφέλιμον, διατὶ τῶρα δέον νὰ θεωρηθῇ βλαβερὸν;

Πολλοὶ συγγραφεῖς, ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι, ἔχουν χωρία ὅχι δυσνόητα, ἀλλὰ ἀκατανόητα. Ἀλλ' εἰρήνη τις νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι πρέπει δι' αὐτὸ νὰ μὴ ἀναγινώσκωνται διόλου;

Πολλὰ τῶν προφητικῶν μέρη εἶνε ἀνεξερεύνητα καὶ ἀπρόσιτα καὶ εἰς τοὺς εἰδικούς. Πρέπει λοιπὸν διὰ τοῦτο νὰ κλεισθῶν τὰ προφητικὰ βιβλία;

Ἄ· μεταχειρισθῶμεν ἐδῶ μίαν εἰκόνα, ἥτις δὲν πιστεύει νὰ κριθῇ ἀτυχής.

Εἶ· τίνα οἰκίαν καλεῖ λυχνίαν μὲ δέκα λαμπάδας· ἀπὸ τῆς ὁποίας αἱ τρεῖς, εἰς ἣν θέσιν ἐτάχθησαν, μὲς εἶνε ἀποκεκρυμμένοι. Ἐπειτα λοιπὸν μὲ τοῦτο ὅτι τίποτε δὲν ὠφελοῦμεθα προσδεδυμένοι τὸ φῶς τῶν ἐπὶ τὰ λαμπάδων, καὶ ὅτι πρέπει νὰ σβύσωμεν καὶ ταύτας λέγοντας· αἱ τὸ φῶς καὶ τῶν δέκα λαμπάδων, ἢ ἄλλως κατὰ φῶς;

Αὐτοὶ οἱ εἰδικοί γνωρίζουν ὅλα τὰ βιβλία καὶ ὅλα τὰ βιβλία καὶ ὅλα τὰ πελάγη τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης; Ἡ ἀγνοία των ὅπως καὶ παντὸς ἐπιστήμονος δὲν εἶνε ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν γνώσιν των; Καὶ ὅμως μελετοῦν καὶ μελετοῦν, ὅσα βιβλία ἡμποροῦν νὰ μάθουν. Καὶ καλῶς ποιοῦσι. Διατὶ δὲ

δὲν κλείδουν τὰ βιβλία των καὶ δὲν τὰ καλοῦν ἀναψωνδύτες ἀπὸ ὅλα δὲν τὰ ἐννοοῦμεν οὔτε θυμάμεθα νὰ τὰ ἐννοήσωμεν, τίποτε δὲν θέλομεν νὰ μάθωμεν, διότι οὐδὲν ὠφελοῦμεθα ἐν τινι μόνον μάθωμεν;

Ἐπειτα, διατὶ δὲν θέλουν νὰ ἐννοήσουν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἐκπληροῦται ὅχι ὅταν ἡ γνώσις αὐτῶν γένηται τέλεια, ἀλλ' ὅταν ἐξ αὐτῶν στηριχθῶμεν εἰς πίστιν καὶ κραταιωθῶμεν εἰς ἐλπίδα καὶ ἀναπληρωθῶμεν εἰς ἀγάπην καὶ ἐξ αὐτῶν ἐμποτισθῶμεν τὰ νήματα τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἀρετῶν; Ἐν ὑπάρχουν χωρία ἀκατανόητα εἰς τοὺς πολλούς, οἱ εὐσεβεῖς δὲν θέλουν σκανδαλισθῇ ἐκ τούτου. Θέλουν μόνον λάβει ἀφορμὴν νὰ καταγείνουν περισσώτερον, μὲ τὴν ἰδέαν, ἐννοεῖται, πάντοτε ὅτι τὸ κεφάλι των δὲν εἶνε πλάσμενον διὰ νὰ ἐννοῇ ὅλα καὶ διὰ νὰ χωρῇ πᾶσαν ἀλήθειαν. Ἐξ ὧν ὅμως ἐνόησαν ἐγείναι πλουσιώτεροι εἰς γνώσιν, ἀνευέλθοντες ἰσχυρότεροι εἰς ἀρετὴν; Καὶ τοῦτο φθάνει. Μὴ ἦλθεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ κάμῃ σοφοὺς, ὡς ὁ κόσμος ἐννοεῖ συνήθως τὴν σοφίαν; Ἦλθε διὰ νὰ κάμῃ δικαίους, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν εἰς τὴν σωτηρίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὅστις ἀναγινώσκει μὲ εὐσεβῆ διάθεσιν τὰς Γραφάς, ἐννοεῖ τόσα ἐξ αὐτῶν, ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἀνωτέρω τέλος, τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις εἶνε πάντοτε σκόπιμος, διότι πάντοτε ὁδηγεῖ τοὺς θέλοντας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.

Τὶ κάμνομεν ὅταν εἰμεθα εἰς τὸ σκότος;

Ζητοῦμεν φῶς.

Πόσον;

Ὅσον χρειάζομεθα καὶ ὅσον εἶνε δυνατόν νὰ εὕρωμεν ἔστω καὶ μίαν ἀκτίνα.

Τὶ κάμνομεν ὅταν διψῶμεν;

Ζητοῦμεν ὕδωρ.

Πόσον;

Ὅσον χρειάζομεθα καὶ ὅσον εἶνε δυνατόν νὰ εὕρωμεν ἔστω καὶ ὀλίγας μόνον σταγόνας.

Τὶ κάμνομεν ὅταν κρυώνωμεν;

Ζητοῦμεν νὰ ζεσταθῶμεν.

Καὶ πλησιάζομεν τὰς χεῖράς μας ὅπου ἀνάθει καὶ εἶνα μόνον καρβουνάκι.

Διατὶ λοιπὸν δὲν θέλετε ν' ἀναγινώσκωνται αἱ Γραφαὶ ἀπὸ τοὺς μὴ εἰδικούς· προβάλλοντες ὡς λόγον καὶ τὸ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐννοῶνται εἰς ὅλα των τὰ μέρη;

Ἐκ τῶν Γραφῶν ἐκπέμπεται φῶς καὶ ἐκρέει ὕδωρ καὶ ἐξαικοντίζεται θερμότης καὶ ἐκπορεύεται ζωὴ· καὶ ἐν δὲ μόνον αὐτῶν χωρίων εἶνε ἀνπολογιστῶς ὠφέλιμον πρὸς φωτισμὸν καὶ εἰκοδομὴν καὶ σωτηρίαν. Καὶ διὰ τοῦτο, ἀντιστρόφως πρὸς τὴν γνώμην ὅτι αἱ Γραφαὶ πρέπει νὰ κλείωνται, ἐπὶ ὅληκληροι δὲν ἐννοῶνται, ἀντιστρόφως μὲν, δικαίως δὲ, πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι αἱ Γραφαὶ πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται καὶ ἐν ὀλίγοις μόνον αὐτῶν χωρία ἐννοῶνται. Διότι ἐκ τῶν ὀλιγίστων τούτων ἔρχεται τὸ πᾶν, ἀπὸ ἔρχεται οὐρανῶν κατάντησις καὶ κοινωνία τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐπιμένοντες παρὰ ταῦτα οἱ εἰδικοί εἰς τὸ κατακρημνισθῆν αὐτῶν δόγμα ὅτι αἱ μεγάλα καὶ ἀφθονοὶ κατανόησι

τῶν καθ' ἕκαστα τῶν Γραφῶν, ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἀνάγνωσις;

Ἵπεδειξάμεν ἀνωτέρω ἐν μέτρον. διὰ τοῦ ὅπου δύναται νὰ προληφθῇ ἡ περὶ τὸ δόγμα καὶ Γραφικὰς τινος ἰδιαιτέρας ῥήσεις παρερμηνεία.

Ὅτι ὑποδείξωμεν ἐν τοῖς ἐξῆς διόκληρον σύστημα μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων καὶ αἱ δογματικαὶ περὶ πλυνήσεις ποσότητες θάνατον κατὰ τὸ δυνατόν—διότι ἐξ ὁλοκληροῦ εἰς εὐδελίαν ἐποχὴν τῆς ἐκκλησίας προσελήθησαν, οὔτε εἶνε δυνατόν νὰ προφυλάξῃ τις τοὺς κακοπίστους, τοὺς ἀλαζόνες καὶ τοὺς σοφιστὰς—καὶ πλουσιώτερος καὶ ἀφθονώτερος διαγύνηται ὁ ἐκ τῶν Γραφῶν φωτισμός.

Σὰς ἀσπάζομαι.

(Ὁ)ς ποίθωμος

Εἰς ἱατρὸς

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΙΟΥ

(Συνέχειν καὶ τέλος)

Ἐκεῖ βλέπετε τοὺς μὲν ἄνδρας ὡς ὑψηλοὺς φοινίκας ἀνθισμένους καὶ καρποφόρους, καὶ ὡς κέδρους τοῦ Λιβάνου στερεοὺς καὶ εὐώδεις· ἀδίκαιος ὡς φοινὴ ἀνθήσει, καὶ ὥστε κέδρος ἡ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται. — (ψαλ. 12). Αἱ δὲ γυναῖκες θεωρεῦνται ἐν τοιαύτῃ οἰκογενείᾳ, ὡς ἀμπελὶς εὐκλήματός, τὰ δὲ τέκνα καθήμενα πέριξ τῆς τραπέζης ὡς τὰ νέα φυτὰ τῶν ἐλαιῶν, διότι εὐτὼ εὐλογεῖται ὁ ἀνθρώπος ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον· αἱ γυναῖκες οὗτοι ὡς ἀμπελὶς εὐθουνοῦσα ἐν τοῖς κλίμασι τῆς εὐχολογίας σου, καὶ οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου. Ἰδοὺ, οὕτως εὐλογηθήσεται ὁ ἄνθρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον. (ψαλ. 128). — Δὲν θὰ ὀκνήσω, (ἐν καὶ ἐν περισσοῦ) νὰ ἀναγείρω ἐνταῦθα εὐκαίρως καὶ ἐνα ἡθικὸν φιλόσοφον, (οὗ τὸ ὄνομα ἦεν οὐ μέμνημαι) διδάσκοντα ὁρθῶς, καὶ παραινούντα συνετῶς, τίνι τρόπον δύναται τὰ ἀνθρώπου ἀγαπᾶσθαι ἀμοιβῶς. αὐτὸς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ὡς ὅτι ἐν ἑαυτῇ ἑαυτὸς ἀντανακτᾷ ὑπὸ αὐτῆς· ἔστω δικαιοσύνης, ὡς βούληται ἔχειν αὐτὴν ὑπήκοον· καὶ εἰ θέλει αὐτὴν τιμεῖν, ἔστω πρῶτος αὐτῆς μᾶλλον τίμιος. — Ἡ Γαία Κιλικία ὑπῆρξε τὸ πρῶτον τῶν ἡγαπημένων γυναικῶν, καὶ ὁ Γάμος Σέρβιος, τὸ πρῶτον τῶν ἡγαπημένων ἀνδρῶν. Ὅθεν καὶ ἐπεκράτησε συνήθεια παρὰ Ῥωμαίους, ὅταν ἐγίνοντο οἱ γάμοι αὐτῶν, ὁ νυμφίος νὰ λέγῃ πρὸς τὴν νύμφην· Τίχα θὰ εἶσαι δι' ἐμὲ καλὴ γυνή; καὶ ἡ νύμφη ἀπεκρίνετο, ἐν σὺ ἦσαι Γάμος καὶ ἐγὼ εἶμαι καλὴ γυνή, καὶ ἂν σὺ γένης δι' ἐμὲ Γάμος, γίνωμαι καὶ ἐγὼ δι' ἐσὲ Κιλικία. Προσέτι ἡ ἀγάπη τῶν ἀνδρῶν γεννᾶται καὶ συντηρεῖται, ὅταν ὁ μὲν ἄνθρωπος, ὡς κεφαλὴ, καὶ ὡς μᾶλλον προνοητικὸς καὶ τολμηρὸς περιπατῇ ἐξω τοῦ ἴδιου οἴκου καὶ ἀγωνίζηται καὶ φροντίζῃ νὰ προσπορίσῃ καὶ φέρῃ τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα πρὸς συντήρησιν τῆς ἰδίας οἰκογενείας, ἢ ἐν γυνή, ὡς ὑποτασσόμενη καὶ σύντροφος καὶ βοηθὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τὴν θέλῃ βούλησιν, καὶ φυσικῶς δε-

λή, καθήκει ἐντὸς τοῦ οἴκου, ὡς κεφαλὴ καὶ οἰκονομὸς μετὰ συνέσεως ὅσον φέρει ὁ ἀνὴρ. Ὅθεν καὶ ὁ περιεργὸς γυναικὸς φιλικῶς ἐγγύθῃ συμβολικῶς τῆς γυναικὸς εἰκόνα, ἔχουσαν τὸν ἑαυτῆς πόδα ἐστηρικμένον ἐπὶ γελῶντος διὰ τοῦ αἵματος. Πρῶτον, διότι ἡ γυνὴ φυσικῶς ἐστὶ ἡλιγὴ ὡς ἡ γελῶν, καὶ δεύτερον ἵνα δείξῃ ὅτι ἀρεῖται νὰ οἰκουρῇ καὶ φυλάττῃ τὸν οἶκον, ὑποφύγουσα, ὅσον ἐνδύγεται, τὰς ἐκτὸς τοῦ οἴκου διατριβάς, ὡς ἡ γελῶν. Συμφώνως πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Φιλιπποῦ τοῦ σοφοῦ Σύλλογον ἐπιλήθων περὶ τῆς ἀγάπης καὶ οἰκονομίας γυναικὸς λέγει· αὐτὸς προνοεῖ τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὅπου καὶ γυνὴν ἔχει· αὐτὸς προνοεῖ τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὅπου καὶ γυνὴν ἔχει. (πρὸς ρωμ. 21). Καὶ πάλιν ἀπαιτεῖ διατριβὴν οἴκου οὗτος (αὐτῶν 21). Καὶ ἄλλοι οὗτοι· ὅς εἰς τοιαύτην γυναῖκα, εἴρε πλοῦτον κολών. Πρὸς τοῦτοις ἡ γυνὴ ἐν θέλῃ ἵνα αὐξάνῃ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνδρὸς πρὸς ἑαυτήν, περὶ ἵνα ἡ μᾶλλον ἀπλή, παρὰ περιεργός, καταγινεμένη ἀπονηλεστικῶς ἵνα ἀνατρέξῃ, καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ παραδείγματος τὰ τέκνα μετὰ γλυκείας καὶ χριστιανικῆς ἀνατροφῆς, καὶ ἔργῳ διδάσκουσα τὴν περιεργὴν πᾶσας ἐπιπολιούσας καὶ ματαιοφροσύνης, καὶ τὴν χριστιανικὴν ἀπλότητα ἐν τε τρέφοις καὶ ἐνδύμασι, πρὸ πάντων δ' ἐγγράττουσα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν τέκνων τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὰ Θεῶν. Πρέπει, ἵνα ἐγὼ ὑποστηρῶ εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ ἐκτελέσῃ τὴν θέλῃν αὐτοῦ ἀνευ ἀντιλογίας, εἰς τὰ νόμιμα ὅπως καὶ εὐλογῶ, οὐδέποτε δὲ, μέχρι χωρισμοῦ, εἰς τὰ ἄνεμα καὶ ἀνεύλογα, καὶ ἀντιχριστιανικά καὶ ἀφύσικα, καθ' ὧν, εἰ δέον, καὶ μαρτύριον νὰ ὑπομῇ, καὶ ὡς μάρτυς ἀληθὲς λογισθῇ ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἐκ τούτου τὸν μισθὸν λήψεται. Διὰ ταύτην τὴν νόμimon καὶ εὐσγῇ ὑποταγὴν τῆς γυναικὸς εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ ἡ φύσις μὲ τὰ μαλλία, (οὐδέποτε γὰρ εὐρέθη γυνὴ φαλακρά ὡς ὁ ἀνὴρ) καὶ ὁ νόμος μὲ τὴν σκέπην καὶ ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καλύπτουσι τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικός, ὡς κεφαλὴ τὸν οἶκον, ὡς ὁ Χριστὸς ἀκολουθεῖ καὶ γίνεται ἀνάγκη εἰπεῖν τι πρὸς αὐτόν, ἢ αἰτῆσαι τι παρ' αὐτοῦ, δέον ἵνα ὁμιλῇ καὶ ἐκφράζῃται προσκινώντας μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ, ὡς πρὸς ἡγεμόνα τῆς οἰκογενείας, καὶ ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ οὐδέποτε εἰσθῆναι νὰ ἐπιχειρῇ τι. Οὕτως ἐκπηροῦται ἀκριβῶς τὸ παράγγελμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὸ ἀναγινώσκον καὶ ἡν στιγμὴν εὐλογοῦμενον στεφανοῦσαι τὸ ἀνδρόγονον. . . αἱ Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἑκάστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἢ ὡς γυνή, ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα (ἐπιστ. Ἐφ. . .) Ὁ φόβος οὗτος οὐκ ἐστὶν ὁ δουλικός, ὡς εἰσὶν τινες, ἀλλ' ὁ προσεχόμενος ἐξ ἄκρου σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸν ἄνδρα. Ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ταύτης ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολικῆς παραγγελίας, ἐχούσης ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης, καθίσταται τινόντι ἡ οἰκία λιμὴν ἀλείματος καὶ ἀκνύματος, ὥστε ὁ ἀνὴρ ἐκνευρόμενος ἐκ τοῦ τρικυμιώδους ἐξωτερικοῦ βίου, ἐν συνήθως ἀναμολχέουσιν αἱ πνοαὶ πικρῶν περιπετειῶν, καὶ οἱ τυγχόντες ἐπισυμβαίνουσιν ἐπαρίστεροι περιστάσεις καὶ ἐπιχειρήσεις, ἀναπύεται χαρμένως ἐν αὐτῇ καὶ εὐφραίνεται μετὰ γλυκυθυμίας, χαριεντιζόμενος μετὰ

τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ διακινεῖσθαι καὶ λησμονῶν τὰς ἐξω-
θεν τυχόν ἐπιφροσύνας. Ἐν δὲ δυστυχίᾳ ἀπαναρχήμενος εἰς
τὴν οἰκίαν εὐρίσκει αὐτὴν κυμαινομένην ὑπὸ γυναικὸς γλωσ-
σώδους, καὶ πῦρ τοῦ δόοντος ἀπειρηγμένης, τότε δὴ τότε ὁ
φρόνιμος καὶ συνειδήσιμος ἄνθρωπος ἔχει ἀντίμας, καὶ μετ' ὑπομονῆς
κρατεῖ τὴν ἐσωτερικὴν διαγειρομένην παραχρῆν καὶ σύγ-
κριν, θραύων ἐντὸς τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς θυμοει-
δοῦς κινήσεως τοῦ οὐκ ἄλλως διαγειρόμενον κύμα, ἐμυρμιρμα-
νος τῇ πνεύματι μὴ τι ἀλλ' ἐξ ἑαυτοῦ τοῦ στόματος αὐτοῦ,
καὶ φύγη ἔκτος δόοντος ὁργίλης καὶ ἀπρεπῆς φροσύνης, καὶ διε-
γείρῃ οὕτω ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀγριώτερον τὸν σάβαν. Μετὰ δὲ τὴν
εἰρηνικὴν κατάστασιν, πρῶτος καὶ ἡσύχως καὶ σοβαρῶς γινέ-
σθωσιν αἱ ἀπαιτούμεναι παρατηρήσεις πρὸς τὴν σύζυγον.
Καὶ τὰς μὲν δικαίας ἀπαιτήσεις αὐτῆς θεραπεύει, καθ' ὅσον
δύναται, τὰς δὲ παραλόγους ἀπεβάλλει, καὶ ἀπαγορεύει
ἀξιώματικῶς μετ' εὐγενεὺς αὐστηρότητος.

Ἐν δὲ καὶ οὕτω ἡ σύζυγος μένη ἐπίμονος καὶ ἀδιόρθω-
τος, ὡς ἡ ἐκκλησία τοῦ Σωκράτους, τότε ἔστω αὐτῇ οἰ-
κιακὴν γυμνάσιον πρὸς τὸ μέγα καὶ λυσιτελέστατον ἐφρόδιν
τοῦ βίου, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀταραξίαν, πρὸς τὰς ἐκ-
τὸς τῆς οἰκίας συνήθως ἀπαντωμένους ἐπιφροσύνας τῶν πονηρῶν
ἀνθρώπων. Ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ πλειότερα,
ὅτι καὶ πλειοτέροις καὶ κρείττοσι χαρίσμασιν ἐπλούτισεν
αὐτὸν καὶ περισκόρησε.

Τελευτῶν ἐπισφραγίζω τὴν παρούσαν διατριβὴν μετὰ
μίας ἐγκαρδίου εὐχῆς καὶ ἐπιθυμίας. Εἴθε αἱ ἀναγινώσκουσαι
ταῦτα οἰκογενεῖαι ἀνοίξωσι τοὺς οὐλάκας τῆς ἐαυτῶν καρ-
δίας καὶ κρύψωσιν ἐν αὐτοῖς τὰ ρηθέντα, ὡς καταχθλόμενα
σπέρματα πρὸς ἐνθεον καρποφορίαν γένοιτο.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

Α'

ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ

Ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερικὴν οδοῦ ἀ-
παντᾷται ξενὸν τις ἀπλοῦς ἢ χάνιον, ἐν ᾧ πάντες οἱ διε-
ρχόμενοι σταθμεύουσι πρὸς ἀνοψυχὴν, ἰδίως κατὰ τὴν ἐπά-
νοδον, ὅτε, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἀνωφρείας, οἱ ἵπποι εἰσι
πάντες κεκμηκότες, καὶ ἔχουσιν ἀνάγκην ὠριαίας τοῦλάχισ-
τον ἀναπαύσεως πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἀπολεσθεισῶν δυνά-
μεων. Σταθμεύσαντες συνεπῶς καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν τὸν
σταθμὸν, καλούμενον μάλιστα, ἀνακρίτως ἴσως, «τῆς Σα-
μαρείτιδος», βλέπομεν ἐπὶ τῆς οδοῦ σταθμεύουσας ὁ ἀνά-
ξας κενὸς ἀνευ ἐπιβαινόντων. Εἰσελθόντες δὲ εἰς τὸ μαγα-
ζεῖον δὲν βλέπομεν οὔτε ἐκεῖ τοὺς ταξιδεύοντας. Ἐρωτή-
σαντες μακρόθεν ὅτι ἦσαν, καὶ τοὺς εἰδομένους ἰδοὺς ὀφθαλ-
μοῖς, εἰς παρακείμενον ζωμάτιον, ἰσταμένους ὀρθίους γύρω
τραπέζης, κρατοῦντας ἱερὰ βιβλία ἀνὰ χεῖρας καὶ προσευχο-
μένους, ἀδιαφοροῦντας δὲ ὅλως πρὸς ἡμᾶς τοὺς θεατὰς τῶν.

Μετ' ὀλίγα δὲ λεπτὰ τῆς ὥρας περὶ πάντας τὴν προσευχὴν
τῶν, ἐπιβάντες τῶν ἀμαξῶν τῶν, ἀπῆλθον εἰς Ἱερικὴν.
Περὶ τὸν δὲ νῦν εἶπω, ὡς ἐνόητον, ὅτι αὐτοὶ οἱ Κύριοι δὲν
ἦσαν Ἕλληνας, ἀλλ' οἱ τοιαῦτα καθήκοντα εἶναι περὶ τῶν
ἐποχῶν λείψαν. ταπεινὰ καὶ ἀνάξια διὰ μεγαλοφυΐας
καὶ ἀνεπτυγμένους Ἕλληνας! Αὐτοὶ ἦσαν Καθολικοί.

Προκειμένου δὲ περὶ τοιούτων δημοσίων προσευχῶν μεγά-
λην προξενεῖ ὁδοῖσιν εἰς πάντα περιηγητὴν Ἕλληνα—διότι
μόνον ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἀγνωστα τὰ τοιαῦτα καὶ περιφρ-
νοῦνται— ἡ θέα τῶν τοιούτων δημοσίων προσευχῶν γυναι-
κῶν ὑπὸ τε τυτικῶν, ὁμορτυρομένων καὶ Ρώσων. Πλὴν
τῶν Ἑκκλησιῶν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἐφαλλον
Ρῶσσοι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ἐν ἀρμονίᾳ μεγαλοφώνως
καὶ εὐλαβῶς. Καὶ ἐν ταῖς ρωσικαῖς δὲ ἀποστολαῖς— ἵνα
ἐταξειδεύσαμεν ἀλληλοδιαδόχως μὲν 4 τοιαῦτα— ἐγένετο
τακτικῶς ἐκ τῆς ἡμέρας κοινὴ προσευχή, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ
ἱερῶν ἐνδοξομένων ἱερὰ ἄμφια— συμπαρίσταντο δὲ πάντες
μικροὶ καὶ μεγάλοι καὶ τοῦ καταστρώματος ἐπιβάντες καὶ τῆς
Α' Θεσεως— συνηκροῶντο δὲ πάντες καὶ συνῆλθον, ποιοῦντες
ἀδιαλείπτως τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ. Πλὴν τῶν κοι-
νῶν προσευχῶν καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας κατὰ ὁμάδας καὶ
ἄτομα προσκύνοντο γονυκλινεῖς καὶ ἀκρόβοντες, πεντελῶς
ἀδιαφοροῦντες πρὸς τοὺς περὶ θεωμένους περιέργους αὐτοὺς
Ἕλληνας. Καὶ εἰς τὸ ἐστιάτοριον ἐν τῇ πρώτῃ θέσει.—
τονίζω τὴν πρώτην θέσιν ἵνα μὴ ὑποθέσῃ τις ὅτι πρόκειται
μόνον περὶ τῆς μικρᾶς τάξεως— πάντες οἱ Ρῶσσοι πρὸ καὶ
μετὰ τὸ δεῖπνον ἐποιοῦν τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ.
Καὶ αὐτοὶ ὁ Νελιδωφ ὁ μέγας πολιτικὸς τῆς Ρωσίας ἐκα-
μνε τὸ ἴδιον. Ἰσως εἴπει τις ὅτι ὁ Νελιδωφ τὰ ἑκαμνε ὑ-
ποκριτικῶς. Πρῶτον, τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθές. Δεύτερον καὶ
καὶ ἐπὶ τῇ υποθέσει ὅτι εἶνε ἀληθές, ἐγὼ τοῦλάχιστον ἐπε-
θύμευ οὕτῃ τὴν ὑποκρίσιν νῦν τὴν εἶχον καὶ οἱ ἡμέτεροι
πολιτικοὶ καὶ οἱ ἐν ἀξιώμασι. Καὶ ἂν αὐτοὶ τὸ ἑκαμνον ὑπο-
κριτικῶς, ὁ λαὸς ὅμως θὰ τοὺς ἐμμεῖτο πραγματικῶς καὶ
θὰ ἠθικοποιεῖτο, καὶ τοῦτο θὰ ἦτο ἡ καλλιτέρα νομοθεσία
καὶ εὐεργεσία διὰ τὸ ἔθνος.

Καὶ δὲν πρόκειται μόνον περὶ Ρώσων. Καὶ ἐν Αὐστρίᾳ
εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς ἐξω τῶν πόλεων, εἰς σταυροδρόμια
εἶναι ἐστημένους ὁ ἑσταυρωμένος, εἴδῃς τι προσκυνητρίου.
ὑπὸ τοῦ ἑσταυρωμένου αὐτοῦ εἶδον ἐγὼ ἀπὸ τοῦ σιδη-
ροδρόμου διαβάτης γονυκλινεῖς καὶ προσευχομένους. Περὶ
λαῖκων τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἑλβετίαν, ἐνθα εἶναι γνωστὸν
πόσον ἀκμάζει ὁ χριστιανισμός, ἀναφέρω μόνον τὴν διαβε-
βλημένην ἠθικῶς Γαλλίαν. Ἀπασσι σχεδὸν αἱ Ἑκκλησίαι
τῆς Γαλλίας ἔχουσι γύρωθεν προσκυνητάρια. Εἰς αὐτὰ τὰ
προσκυνητάρια, οἰκονομῶντες ὡραν καὶ ἂν εἰσελθῇ εἰς τὴν
ἐκκλησίαν, θὰ ἴδῃς ἀνθρώπους, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, γονυ-
πετεῖς καὶ προσευχομένους. Μόνον ἐν τῇ ἡμετέρῃ βσιλείᾳ
τῆς Ἑλλάδος τὰ τοιαῦτα οὐ μόνον δὲν γίνονται, ἀλλὰ καὶ
περιφρονοῦνται οἰκτρῶς! Οἱ δὲ ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος
μεταβαίνοντες εἰς Εὐρώπην δὲν βλέπουσι τὰ τοιαῦτα διὰ
τὰ μιμῶνται, ἀλλὰ βλέπουσι μόνον ὅτι φυχὸν καὶ κα-
κόντες, καὶ τοῦτο μιμῶνται καὶ τὸ μεταφέρουν εἰς τὴν πα-

τρίδα τῶν, διηγούμενοι ἐν θαυμασμῷ καὶ σιωπηλῶς καλοῦν-
τες καὶ προτρέποντες καὶ ἄλλους εἰς μίμῃσιν!

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΙΕΡΟΤΕΛΕΣΤΙΑΙ

Ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν γίνον-
ται δύο ἱεροτελεστῖαι, μὴ ταλούμεναι ἄλλοι.

Α'. Ἡ τοῦ ἱεροῦ Νιπτῆρος.

Κατὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην, γενεμένης λειτουργίας ἐν
τῇ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, τελεταρχοῦντος τοῦ Πατρι-
άρχου, κατὰ τὸ τέλος αὐτῆς ἐξέρχεται οὗτος, ἐνδοξοῦντος
τὰ ἱερὰ αὐτοῦ ἄμφια μετὰ 12 ἀνωτέρων κληρικῶν καὶ 4
ἱεροδιακόνων, ἐνδοξομένων καὶ τούτων τὴν ἱερὰν αὐτῶν ἀμ-
φίσιν, ἐξέρχονται πάντες εἰς τὴν Μεγάλην Αὐλὴν τοῦ ἱεροῦ
ναοῦ, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἔστηκεν ἐξέδρα, ἐφ' ἧς ἀναβαί-
νουσιν ἄποντες οἱ προμνησθέντες. Εἰς δὲ ἱεροδιάκονος ἀνα-
βαίνει ἐπ' ἀμβωνος κειμένου ἐν τῇ τοίχῳ τῆς Αὐλῆς. Τότε
ἀρχεται νέα τελετή, ἣτις πρὸς τοῦτο ἔχει κανονισθῇ ἐν ἰδιαι-
τέρῳ φυλλαδίῳ. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ἱεροῦ Νιπτῆρος καὶ τῆς
ἰδιαιτέρας προσευχῆς τοῦ Ἱησοῦ ἔχει διακοσμηθῇ καταλλήλως
εἰς τεμάχια. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ ἀμβωνος ἱεροδιάκονος ἐκφω-
νῇ τὸ ἱστορικὸν μέρος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὁ δὲ Πατριάρχης
ἀπαγγέλλει μεγαλοφώνως ὅλας τὰς ῥήσεις ὅτις ἔλεγεν ὁ
Χριστός, ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπηγγέλλον
ὅτι ἔλεγον οἱ Ἀπόστολοι. Ἦτοι γίνεται εἰς διάλογος με-
ταξὺ τῶν μὲ τὰς ἰδίας λέξεις τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅταν δὲ
φθάσωσιν εἰς τὸ χωρίον «Εἰδὼς ὁ Ἱησοῦς... ἐγείρεται ἐκ
τοῦ δεικνυοῦ καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον...»
Τότε ὁ Πατριάρχης ὄντως ἐγείρεται καὶ ἀπεκδυσάμενος ἐνώ-
πιον τοῦ πλῆθους τὴν πατριαρχικὴν αὐτοῦ στολὴν, λαβὼν
προσέφωρον ζώνοντα δι' αὐτοῦ, εἴτα γύνει ὕδωρ εἰς νιπτῆρα,
καὶ ἀρχεται νίπτων τοὺς πόδας τῶν ἀντιπροσωπεύοντων τοὺς
Ἀποστόλους ἱερῶν, καὶ ἀπιδάσων αὐτοὺς διὰ τοῦ λεν-
τίου. Ἀπὸ ἔρχεται καὶ εἰς τὴν ἀντιπροσωπεύοντα τὸν Πέ-
τρον ἱερέα, οὗτος ἀρνείται νὰ δεχθῇ τὴν πλύσιν τῶν ποδῶν
του, καὶ ἀμείβεται ὁ γνωστὸς διάλογος μετοξὺ Πέτρου καὶ
Χριστοῦ, ὡς οὐ πείθεται ὁ Πέτρος καὶ συγκατατίθεται εἰς
τὸ νίψιμον τῶν ποδῶν του. Μετ' ὃ ὁ Πατριάρχης ἐνδύεται
πάλιν τὰ ἱερὰ αὐτοῦ ἄμφια, καὶ καταλαμβάνει τὸν πρόχει-
ρον πατριαρχικὸν θρόνον του, καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ διάλογος.
«Γινώσκετε τί πεποιήκα ὑμῖν;... κτλ.» Ἀναγινώσκειται δι-
λογικῶς καὶ ὅλον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀγωνιώδους προσευ-
χῆς τοῦ Ἱησοῦ, ὅτε καὶ ἐκθέουσιν οἱ Ἀπόστολοι κτλ. Προ-
σποιοῦντο δὲ τοὺς καθέδοντας οἱ παριστάμενοι ὡς ἀντιπρό-
σωποι τῶν Ἀποστόλων ἱερεῖς.

Εἶνε μία πολὺ ὥρα καὶ πολὺ τὸ θεαματικὸν ἐνέχοντα
τελετή, εἰς ἣν παρίσταντο χιλιάδες προσκυνητῶν, ἐν οἷς καὶ
ὁ Νελιδωφ καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες Ρῶσσοι.

Β'. Τὸ ἅγιον φῶς.

Κατὰ τὴν 2 ὥραν μ. μ. τοῦ Μεγάλου Σαββάτου κατέρ-

χεται ὁ Πατριάρχης μετὰ ποιμνῆς μεγάλῃς εἰς τὸ Καθολι-
κόν, ἔπει τὸν Ἱερὸν Νεὸν τῆς Ἀναστάσεως. Ἐν τῷ ἱερῷ
τοῦ Νεοῦ, εἰσελθόντες τοῦ Πατριάρχου τῶν ὁρθοδόξων, εἰ-
σέρχεται καὶ ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων, ὅστις ἀσπάζεται
τὴν δεξιὴν τοῦ Πατριάρχου τῶν ὁρθοδόξων, εἰς ἐνδειξὴν ὅτι
ἀναγνωρίζει τὰ πρῶτα Αἰετοῦ, καὶ ἀνταλλάσσει μετ' αὐ-
τοῦ ἁγιοσύνην. Μετ' ὃ κατέρχονται εἰς τὸ ἱερόν, καὶ εἰσέρ-
χεται ὁ ὁρθόδοξος Πατριάρχης εἰς τὸν Πανάγιον τάφον, ἐνθα
παράγεται τὸ Ἅγιον Φῶς, ὅπερ λαμβάνων ὁ Πατριάρχης
μεταδίδωσιν ἀμέσως τοῖς ἔξω ἀναμένονσι διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ
ὅλο πλαγίων θυρίδων τοῦ ἁγίου Τάφου, ἐκείθεν διαδίδεται
εἰς ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ ἱερῇ Ναῷ μετὰ πατάγου, βροχῆς καὶ
ἀλλοκαλμοῦ οὐχὶ εὐπρεπῶς καὶ ἀντοξίου διὰ Νεὸν ὅς ὁ
Πανάγιος τάφος. Τοῦτο δὲ συμβαίνει τὸ μὲν ἐνεκα ὑπερ-
βαλλούσης εὐλαβείας διὰ τὸ ἔκτακτον τοῦ γεγονότος, τὸ δὲ
καὶ ὅτι ἐπάρχουσιν ἐκεῖ πολλοὶ Ἑκκλησίαι, ἀλληλοσυγ-
κρούμεναι πολλάκις, ὡς Ἀρβίτες, Ἀρμένιοι, Κόπται κτλ.
Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν τελετὴν κρατοῦσιν ἅπαντες καὶ ἀνά-
πτουσι δέσμων κηρίων 33, ὅτι ἦσαν τὰ ἔτη τοῦ Χριστοῦ,
τὰ ὅποια κηρία σβύνουσι, καὶ μεταφέρουσι ἕκαστος εἰς τὴν
οἰκίαν του καὶ τὰ διανέμει εἰς οἰκίους χάριν εὐλαβείας.

Μετὰ τοῦτο γίνονται τελεταὶ δι' ἐξαπτερυγίων γύρω τοῦ
Πανάγιου Τάφου, περιαγωγῇ ἱερῶν καὶ Ἀρχιερέων ὅλων
τῶν Ἑκκλησιῶν ἐκείνης ἐναλλάξ, προηγουμένης πρώτης τῆς
τῶν ὁρθοδόξων, καὶ εἴτα τῶν ἄλλων Ἑκκλησιῶν, Ἀρμενίων,
Συρίων, Ἀράβων καὶ Κοπτῶν. Ἐκάστη Ἑκκλησία ψάλλει τὰ
ἱερὰ ἄσματα εἰς τὴν γλώσσᾳ τῆς. Εἶνε τὸ ὅλον ἐν θεῷ
πρωτογενὲς καὶ εὐλαβείας.

Τὸ ἅγιον Φῶς λαμβάνουσι πολλοὶ γύρω καὶ μεταφέρουσι
μακρὰν εἰς τὰς πατρίδας τῶν ἐν κενόχλοις ἀκομήτοισι.
Τοιαύτας κενόχλους ἐκ τοῦ Ἁγίου φωτός εἶχον μετ' ἐκείτων
πολλὰς καὶ οἱ Ρῶσσοι ἐν τῇ ἁγιοπλοίᾳ καὶ μετέφερον εἰς
τὴν Ρωσίαν.

Ἐτέρα ἐορτὴ ἰδιαιτέρα τελεῖται ἡ τῆς δευτέρας Ἀνα-
στάσεως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Ὁ Πατριάρχης κα-
λεῖ καὶ δέχεται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούρᾳ τῶν Πατριαρχείων
πάντας τοὺς ἐν τέλει καὶ τοὺς ὀπωδηότε διακρινόμενους ἐκ
τῶν ξένων προσκυνητῶν, πρὸς οὓς διανέμονται λαμπάδες ὡ-
ραῖαι ἐξωγραφισμέναι. Ἀνημμένων δὲ τούτων, ἐνδύεται ὁ
Πατριάρχης ἐνώπιον τῶν κεκλημένων, μετ' ἄλλων ἀρχιε-
ρέων τὴν ἱερὰν αὐτοῦ ἀμφίσιν, μόνου τοῦ Πατριάρχου πρὸς
διακρίσιν φοροῦντος μίτραν.

Μετὰ προκαταρκτικὴν δὲ τινα ἱερὰν τελετὴν ἐκκινουσιν
ἅπαντες ἀνημμένων τῶν λαμπάδων, καὶ κατευθύνονται πρὸς
τὸν ἱερὸν Νεὸν τῆς Ἀναστάσεως, ἀκολουθοῦντες ἀπὸ τῆς
ἐξω μεγάλης θύρας καὶ παντός τοῦ ἀναμένοντος πλῆθους,
ἀνερχομένου εἰς χιλιάδας, ἐν ἀσφυκτικῇ συνωστισμῷ. Οἱ δὲ
ἐπίσκοποι ἀκολουθοῦσιν ἐν στολῇ. Ἐν τῇ Ναῷ τελεῖται ἡ
Β'. Ἀνάστασις, ἀναγινωσκόμενου τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πολ-
λὰς πραγματικὰς γλώσσας, εἰς ῥωσικὴν ὑπὸ Ρώσσου, εἰς
Ἀραβικὴν ὑπὸ Ἀραβὸς ἱερέως κ.τ.λ.

Μετὰ τὸ τέλος ἐπακολουθεῖ γενικὸν χειροφίλημα τοῦ Πα-
τριάρχου, ὅπερ διαρκεῖ ὑπὲρ τὰς 3 ὥρας ἐνώπιον πάντων τῶν

κεκλημένων και τῶν ἐν τέλει. Μεθ' ὃ ἐπινέρονται και κέ-
λιν εἰς τὰ Πατριάρχεια, ἐνθα διανέμει ὁ Πατριάρχης πᾶσι
τοῖς κεκλημένοις ὡς κόκκινα ἐκωγράφισμένα, ἀναφωνῶν τὸ
«Χριστὸς ἀνέστη και εὐχόμενος πᾶσιν εἴη πικρά».

Καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς τελετὰς ἀναλόγως τῆς συρροῆς
τοῦ κόσμου και τῶν πολλῶν ἐν Ἱεροσολύμοις φυλῶν και δια-
φόρων οἰκείων τηρεῖται τάξις πολὺ καλὴ ἐκ μέρους τοῦ
τουρκικοῦ στρατοῦ και ἐντός τῆς ἐκκλησίας και ἐκτός αὐτῆς
και ἐν γένει καθ' ὅσας τὴν πόλιν.

Διδοὺς πέρας εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κατὰ τοὺς Ἀγίους
Τόπους, παρατηρῶ και ἀνεμολογῶ κατὰ τὴν ἡ περιγραφὴν
αὐτῆς ἢ ἴαν συνοπτικὴν, ἀλλὰ και ὁ σκοπὸς μου δὲν ἦτο παρὰ
νὰ κεντρώω και ὑπεκκλίσω τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν
εἰς τὸ νὰ ἐπισκεφθῶσι και αὐτοὶ τοὺς Ἀγίους Τόπους. Μῆσα
μεταφορᾶς ὑπάρχουν ἄφθονα, ἀτμόσφαιρα και σιδηρόδρομοι.
Ἐξοδοχαῖα ἐν Ἱεροσολύμοις καλὰ. Ὑποδοχὴ και περιποίη-
σις ἐκτάκτως εἰς μέρους τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος,
ἀπὸ τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου μέχρι και τοῦ
τελευταίου δοκίμου. Καὶ ἡ προξενικὴ μας ἀρχὴ και αὐτὴ
προθυμοτάτη. Ὁ προξενεὺς μάλιστα κατὰ τὸ Πάσχα
ὑποκρίνεται κ. Μαχαίρης μὲς καθυπεχρέωσε διὰ τῶν καλῶν
του τρόπων, ὡς τινι υπερβαλόντως εὐχαριστοῦμεν. Πάντες,
συνελόντι εἰπεῖν, εἰσὶ προθυμοτάτοι. Ἀσφάλεια δὲ καθ' ὅλην
τὴν Παλαιστίνην μεγίστη.

Ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ δὲ εὐκαιρία δὲν κρίνω ἄνευ σκοποῦ νὰ
συστήσω και προτρέψω τοὺς δυναμένους ὅπως εἴτε ἐγγύθεν,
εἴτε πόρρωθεν προσέλθωσιν ἀρωγὴ εἰς τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας
τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχείων και τῶν ἐκεῖ εὐαγῶν
καθιδρυμάτων, διότι οἱ πόροι των, παρὰ τὴν πρὸς πάντας
ἐπιδεικνυμένην φιλοξενίαν των, εἰσὶ γλίσχοι λίαν, και οὐδὲς
λαὸς ἀρκεῖ διὰ τὴν συντήρησίν των. Τὸ τοιοῦτον εἶνε κα-
θῆκον και ἐθνικὸν και χριστιανικόν. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐθνικὸν
τήτες ὁπακῶσιν ἀφιδέσαστα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐ-
Ἱεροσολύμοις κοινοτήτων αὐτῶν. Μιμνήσκου καὶ ἡμεῖς αὐτὰς
και μὴ φανῶμεν ἐν τῇ μέτρῃ τῶν δυνάμεών μας κατώτεροι
αὐτῶν.

Ἐν τῇ ἱερομένῃ θὰ σὺς παραθέσωμεν ὀλίγα και περὶ Αἰ-
γύπτου.

Γ. Α. Μακρόπουλος.

Η ΑΛΗΘΗΣ ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Τῶν ὄντων πάντων ποιητὴς και πλάστης ὁ Παντοδύναμος
και Πάντοφος Θεός. Ὑπὸ τὴν γενικὴν λοιπὸν ἔννοιαν πάντα
τὰ ὄντα, τὰ ὁρατὰ και ἀόρατα, τὰ ἐμφυχα και τὰ ἀψυχα,
τὰ ὀργανικά και τὰ ἀνόργανα, εὐγενῆ ἔχουσι τὴν καταγω-
γὴν, διότι παρὰ τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ κατὰ λίαν ἐδημιου-
ργήσαν.

Τὰ πνευματικὰ ὄντα ἰδέα ἐξεταζόμενα εἶνε εὐγενῆ ὑπὸ
εἰδικὴν ὁλῳ ἔννοιαν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐν ἐπιγνώσει ἀμέ-

σου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξαρτήσεως και τῆς πρὸς τὸν Θεὸν στενῆς
αὐτῶν σχέσεως.

II εὐγένεια τῶν ἀγγέλων.

Τὰ πνευματικὰ ὄντα εἶνε οἱ ἄγγελοι και οἱ ἄνθρωποι.
Τῶν ἀγγέλων μέρος ἐξ ἐγκλήσεως ἀποτυφλωθὲν ἐβουλεύσατο
νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἀπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἐξαρτήσεως και νὰ
γέννηται ὅμοιον, τῷ Ὑψίστῳ ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ.

Ἀπέστη τοῦτου ἕνεκα ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ και πρῶτον ἐγένε-
το ἐν τῷ κακῷ. «Ἐπὶ ῥῆθι κατὰ τοῦ πεποιηκότος αὐτὸν
Θεοῦ, ἀντῶσαι αὐτῷ βουληθεὶς και πρῶτος ἀποστὰς τοῦ
ἀγαθοῦ ἐν τῷ κακῷ ἐγένετο». (Δαμ. Περὶ πίστεως βιβλ. Β'.
Κεφ. 10). Κατὰ τὴν Ἀποκάλυψιν τὸ ἀποστὰν και ἐν τῷ
κακῷ γενόμενον μέρος τῶν ἀγγέλων εἶνε τὸ τρίτον τῶν οὐ-
ρανίων στρατιῶν. «Ὁ Δράκων οὖρει τὸ τρίτον τῶν Ἀστέ-
ρων, Κεφ. ΙΒ'».

Οἱ λοιποὶ τῶν ἀγγέλων ἐνέμειναν ἐν τῷ ἀγαθῷ, διότι
ἐνέμειναν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἀμέσου
αὐτῶν ἐξαρτήσεως.

Ὡς δὲ ἦν ἐπόμενον, ἐκείνοι οἱ ἀποστάντες, οἱ τοῦ αὐτε-
ξουσίου κακὴν ποιησάμενοι χρῆσιν, ἀντὶ τῆς ἀνεξαρτησίας, ἣν
ἐβουλεύσαντο, ἐπεθύμησαν και ἐπεζήτησαν, ἐξήρτησαν ἐαυ-
τοὺς αἰωνίως ἀπὸ τῆς ὁργῆς τοῦ Θεοῦ και ἠτοίμασαν εἰς
ἐαυτοὺς τὸ αἰώνιον τῆς κολάσεως πῦρ ἐν τὰ τέτταρα
καταπεσόντες, ἐν τῇ ἀυλότητι δὲ ἀμνησθέντες οὐ δι' ἀ-
σθένειαν σώματος, ἀλλὰ διὰ φαιδρότητα γνώμης (Δα-
μασκηνός) ἀμετανόητοι κατέστησαν και πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀκί-
νητοι. Οἱ δὲ μὴ ἀποστατήσαντες ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἄγγελοι,
οὗτοι εἰσὶ τὰ λειτουργικὰ πνεύματα τὰ εἰς τὴν διακονίαν
τοῦ Θεοῦ ἀποστελλόμενα (Ἐβρ. Α'. 14). Ἀνὰ τὸ βασι-
λειον δὲ τῆς θείας δόξης και τῆς ἡκρας ἀγαθότητος ἀείποτε
περιπτάμενοι και ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίπνοιαν τῆς Παναγίας
Τριᾶδος διατελοῦντες κατέστησαν χάριτι τοῦ Θεοῦ ἀπὸ δυσ-
κινήτων ἀκίνητοι πρὸς τὸ κακόν, ζῶντες δὲ και κινούμενοι
ἐν τῷ ἀγαθῷ.

Ἐκεῖνοι, οἱ ὡς εἴρηται ἐν τῷ κακῷ γενόμενοι και ἐν
αὐτῷ ἐρμεινόμενοι, πάσης πρὸς τὸν Θεὸν σχέσεως ἐστερηθήσαν
και οἶονε τῆς ἐκτῶν καταγωγῆς ἐπελάθοντο, ἐν ἐαυτοῖς
γενόμενοι ἄγενεῖς καίπερ τὸ κατ' ἀρχὰς εὐγενεῖς γε-
γονότες.

Οὗτοι, ἐν διηνεκεῖ και ἀδιάρρηκτῳ πρὸς τὸν Θεὸν σχέσει
εὐρισκόμενοι, ἐν πλήρει τῆς ἐκτῶν εὐγενείας συνειδήσει
διατελοῦσι και κατὰ ταύτην ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν πολιτείᾳ
πολιτεύονται.

Ἐκεῖνοι, διὰ τὴν λήθην τῆς ἐκτῶν εὐγενείας ἀντικρί-
μενοι τῷ Θεῷ καταστάντες, ἐγένοντο ἀπὸ τέκνων τοῦ Φω-
τός, τέκνα τοῦ σκότους. Ἡ θεία λαμπρότης μετέχουσα
ἀγῆρατος ὠραιοῦς των μετεβλήθη εἰς δυσμορφίαν εἰδεχθε-
στάτην. Τὰ ἀκτινοβολοῦντα θείαν αἴλιν πρόσωπά των
μετεβλήθησαν εἰς ἀπαίσια τερατώδη σχήματα, ἀπέναντι τῶν
ὁπῶν και ἡ ἀψυχὸς εἶη φύσις φρικτὴ και ἀποτροπιάζεται,
ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ ἐπηρεασθεῖσα τὴν τῆς εὐγενείας λαμπρό-

τητα ἀπολέση και διαστροφῆς και δυσαρμονίας ἀλλοίωσιν
ὑποστῇ.

Οὗτοι, οἱ ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ἐκτῶν εὐγενείας μείναν-
τες ἄγγελοι, τὴν ἐκτῶν ἀρχικὴν λαμπρότητα ἐν τῇ σταθε-
ρότητι τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως ὑπερήρξαν, ὠραιοτέροι δὲ
τῷ κάλλει ἐγένοντο διὰ τὸ ζῆν ἐν τῷ ἀγαθῷ, κινητεῖν δὲ
πρὸς τὸ κακόν.

Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀναστασίου.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ

Πολλὰ πολλάκις θεωρεῖς διάφοροι ἐξηγέθησαν περὶ τοῦ
ἀνθρώπου και τοῦ προσορισμοῦ αὐτοῦ. Ἡ φιλοσοφία ἐν τῶν
σπουδαιότερων ζητημάτων, ἐάν μὴ τὸ σπουδαιότερον, ἐθεώ-
ρησεν ἀείποτε τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀνθρώπου και τοῦ σκοποῦ
αὐτοῦ, και δὴ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους ὥστις, ταμὼν νέαν ὁδὸν ἐν
τῇ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ, ἔστρεψε τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ διά-
νοιαν ἀπὸ τῶν ἐξω εἰς τὰ ἔσω, εἰς τὴν ἐρευναν τοῦ ἀνθρώ-
που, ἀνακηρύξας τὸ βᾶθ ἐκεῖνο ἀγνώθι σαυτόν. Ἀναν-
τιρρήτως ἡ ὑγιὲς φιλοσοφία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀνιχνυ-
μένη σπερματικῶς, κατὰ Ἰουστίνον εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦ Λ. γου
τοῦ Θεοῦ, ἐρῆσεν κατὰ τὸ μᾶλλον και ἤττον εἰς ὑγίᾳ περὶ
ἀνθρώπου συμπερίσματα, διότι ἐθεώρησε τοῦτον ὡς τὸ αὐ-
τον τῆς φυσικῆς δημιουργίας και τὸ τελειότερον τῶν ὄντων.

Ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ θρησκεία και φιλοσοφία, ἀποκαλύψα
νέας ἀρχὰς και νέας ἰδέας, παρέστησε κάλλιον τὸ ἀληθὲς
μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου και ποῦ ἐγκείται ἡ ἀληθὴς δόξα
τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ. πόσον ἡ χριστιανικὴ περὶ ἀνθρώπου
διδασκαλία ὑπερέχει τῆς περὶ αὐτοῦ φιλοσοφικῆς! ἀληθῶς
ὅσον ἄπεστιν οὐρανὸς γαίης. Ὁμολογουμένως και ὑπὸ τὴν
καθάρως φυσικὴν ἐποψὴν ἐξεταζόμενος ὁ ἀνθρώπος, ἐνέ-
χει οὗτος τι τὸ μέγα και ἐξοχον, διότι οὐ μόνον εἶνε ἡ ἐ-
πιτομὴ και συγκεφαλαιώσις, ὡς εἰπεῖν, τῆς φυσικῆς δη-
μιουργίας, ἀλλὰ και διὰ τῆς ὀρθοστάσεως και τῶν ζωηρῶν
ὀφθαλμῶν και τῆς συλλήβδην φυσικῆς κατασκευῆς ἀποδεί-
κνυται ἀνώτερος τῶν φυσικῶν ὄντων, ὁ κύριος και βασιλεὺς
αὐτῶν, ἡ κορωνὴ και ὁ στέφανος τοῦ ὕλικου κόσμου. Ὁ
ἀνθρώπος ὄντως ὑπὸ φυσικὴν ἐποψὴν εἶνε μικρόκοσμος (Γρηγ.
Ναζ. λογ. λη' Δαμασκ. ἐκθ. β' 12). «Πρόσεχε, εἰ δοκῇ
σοι, και τῇ τοῦ σώματος κατασκευῇ και θαύμασον ὅπως
πρέπον αὐτὸ καταγώγιον τῇ λογικῇ ψυχῇ ὁ Ἀριστοτέλης
ἐδημιούργησε, λέγει ὁ Ἱ. Βασιλείος. Ὁρῶν ἐπλασε μό-
νον τῶν ζώων τὸν ἀνθρώπον ἔνα ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος εἰ-
δῆς ὅτι ἐκ τῆς ἡνωθῆν συγγενείας ἐστὶν ἡ ζωὴ σου. Τὰ μὲν
γὰρ τετράποδα πάντα πρὸς τὴν γῆν βλέπει και πρὸς τὴν
γαστέρα νέμευκεν' ἀνθρώπων δὲ ἐτοίμη πρὸς οὐρανὸν ἡ ἀνά-
πλασις» (ὁμιλ. εἰς τὸ ἀπρόσεχε σεαυτῷ). Ἀλλ' ὁ ἀνθρώ-
πος δέκνυται κύριος και βασιλεὺς τοῦ κόσμου, πολλῷ μάλ-
λον διὰ τῆς πνευματικῆς και ἀόλου ψυχῆς. ὁ ἀνθρώπος εἶνε
ὄν νοῦν, συναισθανόμενον και βουλόμενον διὰ τοῦ νοῦ ἀνα-
πτυσσομένου σὺν τῷ χρόνῳ αὐρίσκει τέχνας και ἐπιστήμας,

μορφοῦται τελείως και ζητεῖ τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων και φαι-
νομένων. Ἰδὲ μικρὸς λίθος δύναται εἰσέλθαι νὰ φανερῇ τὸν
ἄβυσσον, ἀλλ' οὗτος εἶνε ἀνώτερος τοῦ κόσμου διότι γινώ-
ρίζει ὅτι φανέσεται. Διὰ τῆς συνειδήσεως ἀγαπᾷ τὸ ἀγα-
θὸν ὅσον ἀποκαλύπτεται διὰ τοῦ ἐμφύτου ἡθικοῦ νόμου.
χαίρει και τέρπεται ἐπὶ τῷ καλῷ. Τέλος διὰ τῆς βουλήσεως
και τῆς ἐλευθερίας καταρθεῖ μέγα και θαυμαστὰ ἔργα και
δημιουργεῖ τὴν ἡθικὴν τάξιν ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, ἰδρῶν τὴν
οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν, τὴν πολιτείαν, τὴν ὀργαστευτι-
κὴν κοινωνίαν. Εἶνε ἀληθὲς μικρόκοσμος διότι εἶνε εἰκὼν τοῦ
Θεοῦ και διὰ τοῦτο ἀπάντα ὑπετέλῃσαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ» (Ψαλμ. γ'). Ὅποτε ἡ θεότης, λέγει ὁ Ἐρδερ, ἐδη-
μιούργησε τὴν γῆν και πάντα τὰ ἐπ' αὐτῆς ἄλογα δημιουρ-
γήματα, ἐπλασε τὸν ἀνθρώπον και ἐφώνησεν αὐτῷ εἰς
αὐτὸν μου, Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀρχε και διεπε! ὅτι ἐκ
τῆς σῆς φύσεως εὐγενὲς και ἐξαιρετικὸν δύνασαι νὰ πλάσῃς
παράγωγε τοῦτο δὲν θὰ συμπράξω πρὸς τοῦτο διὰ θαυμά-
των, διότι τὴν ἀνθρωπίνην σου φύσιν ἔθην ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ
σου χειρὶ, ἀλλὰ πάντες οἱ ἐμοὶ ἄγγελοι, αἰώνιοι φυσικοὶ νό-
μοι ἐπονταί σοι βοήθει. Τὸ ἐπιχειρηματικὸν και μεγαλεπή-
δον τοῦ ἀνθρώπου παρέστησαν και ποιηται και φιλόσοφοι
και ἱστορικοὶ κατὰ διαφόρους χρόνους. Ὁ δημιουργὸς Σοφο-
κλῆς ὁμιλεῖ ἐν Ἀντιγόνη (στ. 332—67) θαυμασιῶς περὶ
τῶν κατορθωμάτων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ αἰπ' οὐδὲν ἀπέρου
τοῦ ἀγωνιζομένου ἐναντίον τῆς φύσεως και τῆς ἐκτῶν φυ-
σικῆς καταστάσεως.

«Πολλὰ τὰ δεινὰ και οὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει». Νεώτεροι δὲ ποιηται και ἱστορικοὶ μετὰ τὰς νεωτέρας ἀνα-
καλύψεις και ἐφευρέσεις τοῦ ἀπνευματού ἀνθρώπου ἐξυ-
μνοῦσιν ἐν Σοφοκλείῳ δεινότητι τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ και τὸ
κράτος τοῦτου ἐπὶ τῆς ἀλόγου και ἀόρατου φύσεως. Ἡ ἐπι-
στήμη, εἰπεῖν ὁ μεγαλοφυὴς Βάκων, εἶνε τὸ κράτος τῆς δια-
νοίας ἐπὶ τῆς φύσεως. Ὁ ἀνθρώπος ἐφευρε τὴν ἐπιστήμην
ὅπως κυριαρχήσῃ ταύτης και ἀναδειχθῇ ὄντως μέγας ὡς ἐ-
δειχθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πρόδος
και τελείωσις και ἐντεύθεν καθ' ἡμέραν δύνανται οὗτος βα-
σιλεὺς τοῦ κόσμου, πλὴν βασιλεὺς εἰσὶν ἐκπεπτωκός, διότι
ἡ ἄλογος φύσις ἡμιστὰ ὑποτάσσεται εὐκόλως ἕνεκα τῆς ἀ-
μαρτίας, και διὰ τοῦτο ἀπείρεται ἀγῶν δεινός, ὅπως ἀναλάβῃ
τὸν ἀπολεσθέντα, ὡς εἰπεῖν, θρόνον του. Διὰ τοῦ ἀγῶνος
τοῦτου πάντως ἐκδηλοῦνται και τὸ ἀκίνητος μέρος τοῦ ἀνθρώ-
που, ὅστις ἐπὶ τῆς φύσεως διὰ τοῦ λόγου, τῆς συνειδήσεως,
τῆς νοήσεως και τῶν ἄλλων πνευματικῶν δυνάμεων, ζητεῖ
νὰ ὑποτάξῃ τὴν φύσιν και νὰ δημιουργήσῃ νέον πνευματι-
κὸν και ἡθικὸν κόσμον. Ὁ ἀνθρώπος παρίσταται μικρὸς και
μέγας, ἀσθενὴς και ἰσχυρός· τείνει ὁμως ἀείποτε πρὸς τὸ ἀ-
πειρον και τέλειον και ἡ συναίσθησις και ὁρμὴ πρὸς τὸ ἀπει-
ρον εἶνε ἰσχυρὰ ἀπόδειξις τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ, και ὅση μάλ-
λον προσοδεύει και τείνει εἰς τὴν τελειότητα, τίσῃ κατα-
νοεῖ ὅτι ὑπολείπεται τοῦ ἰδεώδους και τοῦ ἀπείρου πρὸς ὃ
εἶν ἰδρωτὶ τοῦ προσώπου του· τείνει ὁ ἀνθρώπος. Ἐάν
τοιούτος κριστάται ὁ ἀνθρώπος ἐν τῇ φυσικῇ και πνευμα-
τικῇ αὐτοῦ ἀναπτύξει, πολλῷ μάλλον ὁ ἀληθὴς Χριστιαν

νός αὐτοῦ ὁ ὁ Χριστός ἀπέθνηκεν» (Α' Κορ. θ' Η', 12). Τὸ ἀληθές μεγαλεῖον τοῦ Χριστιανοῦ δὲν συνίσταται ἐν τῇ ἐπιγνώσει αὐτοῦ καταγωγῇ οὔτε ἐν τῇ φιλίᾳ αὐτοῦ ἐν αἵμα ἡγεμονικόν καὶ βασιλικόν. Τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ὑπάρχει ἀλλοῦ. Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ὡς μέγιστα καυχῶνται ἐπὶ τῇ μεγάλῃ αὐτῶν καταγωγῇ καὶ ἐπὶ ταῖς περιγμῇ καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος. Τὸ μέγα οἰκογενειακόν ὄνομα εἶναι τίτλος τῶν υἱῶν τοῦ κόσμου τούτου, διότι τοῦτο φέρει τιμὴν καὶ δόξαν ὅταν ἐν παρακολουθῇ καὶ ὑπὸ τῆς ἀτομικῆς ἰκανότητος, πνευματικῆς τε καὶ ἡθικῆς. Καὶ τοῦτο δημιουργεῖται διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς, στρατηγικῆς ἢ ἄλλης ἐξέχου πολιτικῆς θέσεως· πλὴν τί εἶναι τὸ μεγαλεῖον τοῦτο; παροδικόν, παρερχόμενον, διότι οὐ μόνον μετὰ θάνατον δὲν παρακολουθεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ δὲν ἐκτιμᾶται ἐὰν ὁ ἔχων τὸ μέγα οἰκογενειακόν ὄνομα δὲν ἔχῃ φυσικὰς καὶ ἐπικτήτους ἀρετὰς, θεωρεῖται ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος, ὅπερ φέρει. Πόσον ἐξ ἀντιθέτου μέγας παρίσταται καὶ εἶναι ὁ ἀληθὴς χριστιανός! Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβρὴλ εὐαγγελιζόμενος τὰ εὐαγγέλια τῆς ἐκ τῆς Ἀειπορθένου γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶπεν αὐτοῖς ἔσται μέγας καὶ υἱός Ἰφίστου κληθήσεται . . . καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος (Λουκ. 1, 33). Καίπερ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καταγομένου ἐκ τῶν Πατριάρχων καὶ τοῦ ἐνδόξου βασιλείας Δαυὶδ, δὲν λέγεται ὅμως ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου μέγας διὰ τοῦτο, ἀλλὰ διότι εἶναι υἱὸς κατὰ φύσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ αὐτοῦ βασιλεία ἔσται αἰώνιος· καὶ ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν καλῶν ἔργων γίνεται υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς κατὰ χάριν. Ναί, ὁ τίτλος αὐτοῦ εἶναι ἀνώτερος τοῦ τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων τοῦδε τοῦ κόσμου· εἶναι μεγαλεῖον καὶ δόξα ἀνωτέρα πάσης ἐν τῇ γῇ ὑπαρχούσης· ἀλλὰ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γίνεσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἰωαν. α', 12. Α' Ἰωαν. γ' 2)· ὁ ἄνθρωπος ἀληθῶς διὰ τοῦ βαπτίσματος καθαρῶν ἀπὸ τοῦ παπατορικοῦ ἀμαρτήματος καὶ ἀναγεννόμενος καὶ ἁγιαζόμενος διὰ τῶν λοιπῶν μυστηρίων καὶ τῶν καλῶν ἔργων ἀποβαίνει υἱὸς κατὰ χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐκένωσεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαθὼν καὶ ἐσταυρώθη ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἵνα ζωοποιήτῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀναγεννήσῃ· ἐταπεινώθη ἵνα ὁ ἄνθρωπος δοξασθῇ· ἐπώχευεν ἵνα ὁ ἄνθρωπος πλουτήσῃ· ἐπέλασεν ἵνα ὁ ἄνθρωπος χορτάσῃ· δούλου μορφὴν ἔλαβεν ἵνα ὁ ἄνθρωπος τὴν ἐλευθερίαν ἀπολάβῃ· κατήλθεν ἐπὶ τῆς γῆς ἵνα ὁ ἄνθρωπος ὑψωθῇ· ἐπειράσθη ἵνα ὁ ἄνθρωπος νικήσῃ· ἐγένετο ἄνθρωπος ἵνα ὁ ἄνθρωπος ἀποβῇ Θεός.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Πολύκαρπος Συνοδινός
Ἱεροκήρυξ

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ὁ πολύκαρτος Δριῦρος ἐπικηλθὼν εἰς Γαλλίαν, ἐνεκλήθη δὲ μέχρι τῆς νέας δίκης του εἰς τὰς στρατιωτικὰς φυλακὰς τῆς Ρέννης.

— Σίλος πολὺς ἡγέρθη ἐν Βρυξελλαῖς, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις ἤθελε νὰ εἰσάγῃ νομοσχέδιον περιορίζον τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα τῶν ἐργατικῶν καὶ λαϊκῶν ἐν γένει τάξεων. Πρὸ τῆς προφάσεως ἐξεγέρσεως φηίνεται ὅτι τὸ νομοσχέδιον θὰ ἐγκυβερνηθῇ.

— Ἐλπίζεται ὅτι θὰ συμβιβασθῇ ἡ ἀναφεῖσα ἔρις μεταξὺ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τράνσβαλ καὶ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως.

— Ἐπιτυχὴ πειράματα τοῦ ἀνέου σύρματος τηλεγράφου ἐγέναν καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν.

— Κατ' αὐτὰς λήγουσιν αἱ συνεδριάσεις τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς, τὰς ὁποίας ἐπέτος τόσον κατέστησε θεωλώδεις ἡ ὑπόθεσις τοῦ Δρεῦφούς, τόσον δημιουργήσασα κινδύνους εἰς τὴν Γαλλίαν.

— Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς νεοελληνικῆς μετὰφράσεως τῶν Ἀπάντων τοῦ Χρυσόστομου ὑπὸ Μιχαήλ καὶ Νικολάου Ι. Γαλανοῦ.

— Λίγεται ὅτι ἡ Ρωσικὴ Κυβέρνησις συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐνταλεῖσαν ὅπως μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου μελετήσῃ τὸ ζήτημα τῆς δυνατῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου διὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ.

— Ἀγγλος ἐπίσκοπος ἐν δημοσίᾳ διαλέξει ἐτόνισεν ὅτι ὁ μέγας ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἀμάθεια.

— Ἡ ἱσπανικὴ κυβέρνησις ἐνδίδουσα εἰς τὴν πείσιν τῆς δημοσίας γνώμης καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως θέλει περιορίσῃ κατὰ τὸ τρίτον τὴν δύναμιν τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ στρατοῦ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κυριακὴ 27 Ἰουνίου

Ὁ Ἀπόστολος Ἑβρ. ε' 1—10
Τὸ Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ. Γ' 22—33

Κυριακὴ 28 Ἰουνίου

Ὁ Ἀπόστολος Ρωμ. Γ' 18—23
Τὸ Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ. ΙΓ' 5—13

ΟΙ ΔΙΑΔΕΞΟΝΤΕΣ

Εἰς τὰς λαϊκὰς σχολὰς τῆς Ἀναπλάσεως,

Ἐν τῇ Α' ἐν Ἀθῆναις παρὰ τὴν Ἱ. Σύνοδον
8—9 μ. μ.

Σαββάτῳ 26 Ἰουνίου Μιχ. Ι. Γαλανός
Κυριακῇ 27 " Μιχ. Ι. Γαλανός

Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης
8—9 μ. μ.

Κυριακῇ 27 Ἰουνίου Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀντιστοίου

Ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὁρθόδοξοφείῳ ἐν Πειραιῇ

Σαββάτῳ 27 Ἰουνίου 8—9 μ. μ. Α. Παπαδόπουλος
Πέμπτῃ 1 Ἰουλίου 8—9 μ. μ. Μιχ. Ι. Γαλανός

Τυποία ΑΡ. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ καὶ Κ. ΣΑΡΑΝΤΙΝΟΥ